

nal beköltöznek a városba. Ez a folyamat nem most kezdődik, csak most is tart és eztán is tart még; tanyai iskolák, körök, központok egyrészt elősegítik, másrészt ennek okozatai. A tanyaközpontok jelentősége (van két-három egész kicsiny) nagyon alárendelt, az egész határ annyira hozzátartozik lakóival együtt a városhoz, annyira sűrű a közlekedés, hogy előreláthatóan nem is jutnak jelentőséghez sohasem. A várostól 25—28 kilométerre fekvő részeken is, amely pedig két-három kilométerre esik egyes falvaktól, úgy beszélnek a városról, mint „otthonról” és sűrűbben járnak Makóra, mint Királyhegyesre, Pitvarosra, Csanádalbertire, vagy Kopáncsra, bár 5—10 annyi az odajutás, a hazamenetel útja és ideje.

A tanya konkrét tényeinek összehasonlítása, tehát absztrakt összefüggések keresése és a tények egymásrakövetkezésében megállapítható okozatosság, tehát az érvényesülő törvényszerűség kutatása sokkal kecsesetebb, mint bármely más szempontú vizsgálódás. Azonban anyag híján (történeti és leíró munka) erről le kell mondanunk. Bár felhasználhatók lennének a különböző településtani munkák és termelési technikai dolgozatok, azonban így is kevés az anyag ahhoz, hogy általános összefüggéseket keressünk.

(Folytatjuk.)

Erdei Ferenc.

TÁRSADALMI ÉLETTAN.

A constitutióról.

Az élettan rendkívül sokfelé ágazódó tudományának egyik igen érdekes és az utolsó évtizedekben, de különösen az utolsó években mindinkább erősödő ága a constitutio tana. A constitutio kifejezést a legrégibb idők biológusai és orvosai is ismerték, de azok a képzetek, amelyeket ma fűzünk a constitutio kifejezéséhez, csak a legújabb időben alakultak ki. Ma emberi constitutio alatt az egyes emberek azon lelki (psychés) és testi (szomatikus) tulajdonságainak összességét értjük, amelyek már a születés pillanatában, sőt egyes tudósok szerint nagyrészt már a fogamzás pillanatában determináltak és így véglegeseknek, az élet folyamán megváltoztathatatlanoknak tekinthetők. Ezek szerint az egyes emberek constitutioja nem változhat meg. Az ember testi és lelki tulajdonságai azonban kétségtelenül állandóan változnak. Ez a változás nagyrészt a külső körülmé-

nyektől függ. Azt a tényezőt, amely a külső körülmények következtében az élet folyamán létrejön, conditionak nevezzük. Ezek szerint az egyes emberek, ahogy előttünk megjelennek, megváltoztathatatlan (constitutionalis) és állandóan változó (conditionalis) testi és lelki tulajdonságokból vannak összetéve. Ha az embereket typusokra akarjuk osztani, akkor a fentiek értelmében különbséget kell tennünk a constitutiós, megváltoztathatatlan typus, az úgynevezett genotypus és az előttünk megjelenő, tehát külső körülmények által is befolyásolt és így változó megjelenési alak (phaenotypus) között.

A constitutio szempontjából a kutatók sokféle csoportosítást végeztek különböző szempontok szerint. A csoportosítás igen nehéz, mert a különböző tulajdonságokból összetett embereknek mindegyike más és más, s így úgyszólván annyiféle constitutio van, ahány ember. De a kérdés tanulmányozása céljából mégis szükség van bizonyos keretekre. A mi felfogásunk szerint a nők háromféle: nőies, férfias, és gyermeki testi és lelki tulajdonságokból vannak összetéve. Ezen tulajdonságok keveredési aránya alapján a következő csoportokat (typusokat) állítjuk fel: 1. nőies, 2. túlkövér, 3. katonás, 4. fiús, 5. erőtlen vagy petyhüdt és 6. átmeneti typust. A jellegzetes tulajdonságokra vonatkozóan az elnevezés, amely éppen a tulajdonságok alapján állapítottatott meg, mindent megmond. A constitutiós vizsgálatoknak a gyógyítás szempontjából is beláthatatlan jelentőségük van. Ha azt akarjuk, hogy a magyarság körében az erőteljes nemzedékek sorozata álljon elő, akkor az alföldi (szegedi és debreceni) egyetemi orvosi intézetek részéről az alkotviszonyok megállapítása és kutatása rendkívül fontos feladat.

Dr. Berecz János.

Terheltség és szaporodás szeged-környéki alkoholista családokban.

Nemzeti létünk szempontjából szomorú jelenség a születések számának nagymérvű apadása. Ez az apadás nemcsak mennyiségi, hanem milyenségi természetű is, mert éppen a faj szempontjából legkívánatosabb rétegek korlátozzák gyermekeik számát s maholnap a helyzet csakugyan olyan, hogy már csak azokban a családokban nem csökken a születések száma, akik vagy nem látják a társadalmi emelkedés és gyermekszám közti összefüggést, vagy akiknél a társadalmi és erkölcsi lelkiismeret hiánya miatt a gyermeknevelés gondot nem okoz, vagy végül